

گفت‌وگوی صبا با محمود رضا رضایی کارگردان مستند ورزشی «خیابان سوم سئول»

ردپای سیاست در صعود و سقوط تیم ملی

مهدیه مالکی
گفت‌وگو

مستند «خیابان سوم سئول» به کارگردانی محمود رضا رضایی که قرار است در چهل و سومین جشنواره فیلم فجر به نمایش در آید درباره یک خیابان خاص در تهران است که برای فوتبال ایران جایگاه ویژه‌ای دارد. این خیابان، کسه به نام خیابان فوتبال شناخته شده، محل استقرار ساختمان فوتبال ملی ایران است، ساختمانی که سال‌ها مدبران متفاوتی را به خود دیده و تأثیرات زیادی بر وضعیت فوتبال ملی ایران گذاشته است و مستند «خیابان سوم سئول» نیز به چالش‌های مختلف فوتبال ایران می‌پردازد. خبرنگار صبا با کارگردان این اثر به گفت‌وگو نشست.

هدف شما از ساخت این مستند چه بوده است؟

من خودم سال‌ها در حوزه ورزش به ویژه فوتبال مستندهای زیادی ساختم. اگر بخواهم دقیق‌تر بگویم، من اولین مستند ورزشی به شیوه‌ای که امروزه مرسوم است را با محوریت فوتبال ایران در دهه ۷۰ ساختم. در آن زمان، مستندهای فوتبالی که تولید می‌شد، عمدتاً به راهیابی تیم ملی ایران به جام جهانی و وضعیت فوتبال در دوران بعد از انقلاب می‌پرداخت. حالا بعد از سال‌ها، با توجه به شرایط جدید، تصمیم گرفتم این مستند را بسازم تا تاریخچه و چالش‌های این مسیر را به شکلی نو و دقیق‌تر بازنمایم.

هدف من از ساخت این مستند، بررسی وضعیت فوتبال ایران در گذر زمان و تأثیر مدیران فوتبالی و غیر فوتبالی بر این ورزش است. فوتبال برای من صرفاً یک ورزش نیست، بلکه به نوعی یک درام اجتماعی است که تأثیرات عمیقی بر زندگی مردم دارد. این هیجان و غیرقابل پیش‌بینی بودن فوتبال است که آن را به یک ورزش خاص در جهان تبدیل کرده که به نظرم در کشور ما یکی از مهم‌ترین عوامل وفاق ملی است. در مستند «خیابان سوم سئول» به چگونگی سقوط و صعودهای تیم ملی و ارتباط آن با تغییرات مدیریتی و سیاسی پرداخته‌ام.

برای ساخت این مستند با چه چالش‌هایی روبه‌رو شدید؟

در تولید این مستند، با چالش‌های زیادی مواجه شدم. از جمله مشکلات دسترسی به تصاویر آرشیوی و همکاری با سازمان‌هایی مثل فیفا که قوانین خاص خود را دارند. از آنجایی که من یک فیلم‌ساز مستقل بودم، کار کردن با این سازمان‌ها بسیار دشوار بود و نیاز به تلاش فراوان داشت. یکی دیگر از چالش‌ها، راضی کردن افراد و کارشناسان برای صحبت در مورد موضوعات چالشی فوتبال بود که بدون شک برای بسیاری از آنها راحت نبود ولی خوشبختانه، توانستم اعتماد این افراد را جلب کنم و آنها بدون ملاحظه در جلوی دوربین به بیان نظرانشان پرداختند.

این مستند چه بازخوردهایی از سوی مخاطبان داشت؟

در خصوص بازخوردها، باید بگویم که هیچ‌گاه از کار خود راضی نیستم و همیشه سعی دارم که کارم بهتر شود. حتی اگر فیلمی موفقیت‌آمیز باشد و جایزه‌ای ببرد، باز هم به دنبال بهبود هستم. برای من مهم‌ترین چیز این است که بازخورد مخاطبان و منتقدان را دریافت کنم و به آن توجه کنم. در جشنواره سینماحقیقت، این فیلم با استقبال خوبی روبرو شد و این نشان‌دهنده موفقیت نسبی آن بود، اما همیشه احساس می‌کنم که می‌توانستم کاری بهتر انجام دهم.

دیده شدن مستند در جشنواره فجر چه تأثیری بر آینده مستندسازی ورزشی خواهد داشت؟

من امیدوارم که این مستند در جشنواره فجر به خوبی دیده شود. حضور یک مستند ورزشی در این جشنواره می‌تواند به توسعه مستندسازی ورزشی در کشور کمک کند. این یک گام مهم است که یک فیلم ورزشی به طور جدی در کنار فیلم‌های داستانی بزرگ قرار می‌گیرد. در کشورهای مثل آلمان و آمریکای جنوبی، فوتبال جزئی جدایی‌ناپذیر از زندگی مردم است و مردم این ورزش را به عنوان یک عنصر اجتماعی و فرهنگی می‌بینند. در ایران هم فوتبال می‌تواند چنین نقشی ایفا کند، به شرطی که از آن به درستی نگهداری شود و از دخالت‌های غیرضروری جلوگیری شود.

چالش‌های مستندسازی ورزشی در ایران چیست؟

مستندسازی در ایران، به ویژه در حوزه ورزش، چالش‌های خاص خود را دارد. یکی از بزرگترین چالش‌ها، محدودیت‌های موجود در دسترسی به اطلاعات و تصاویر مربوط به رویدادهای مهم ورزشی است. برای مثال، در بسیاری از موارد برای ساخت مستندهایی مانند «خیابان سوم سئول»، نمی‌توان به راحتی به آرشیوهای مهم و تصاویر معتبر دسترسی پیدا کرد. این مشکلات زمانی بیشتر نمایان می‌شود که

باید با قوانین سختگیرانه فیفا و دیگر نهادهای بین‌المللی همکاری کنید. اما در نهایت، با وجود این چالش‌ها، تولید این مستند و دسترسی به منابع مختلف برای من تجربه‌ای ارزشمند بود.

شما به مدت بیش از دو دهه در کنار تیم ملی فوتبال ایران بوده‌اید و آرشو بسیار غنی از این سال‌ها دارید. چرا این موضوع را انتخاب کردید؟

مستند «خیابان سوم سئول» بخشی از تاریخ فوتبال ایران است که به نوعی با خاطرات مردم ایران ارتباط دارد. در این مستند به بررسی این موضوع پرداختم که تیم ملی ایران در هر دوره‌ای که به جام جهانی صعود کرده، چه مسیری را طی کرده و چه اتفاقاتی در پشت پرده رخ داده است. یکی از اهداف این بود که این موضوعات نوستالژیک را برای مردم به نمایش بگذارم و آنها را مجدداً به مرور اتفاقاتی که تیم ملی ایران در سال‌های گذشته تجربه کرده، دعوت کنم.

از نظر من، فوتبال یکی از مهم‌ترین عوامل وفاق ملی در ایران است. وقتی مردم با فوتبال ارتباط برقرار می‌کنند، ارتباطشان با کشور و فرهنگ ملی‌شان نیز عمیق‌تر می‌شود. این ورزش می‌تواند مردم را به هم نزدیک‌تر کند و این نکته باید محافظت شود. متأسفانه در مقاطع مختلف تاریخ فوتبال ایران شاهد دخالت‌های غیر فوتبالی‌ها و آسیب‌های جدی بوده‌ایم. به عنوان مثال، در دوره آقای محمد دادکان، وقتی ایشان از ریاست فدراسیون فوتبال کنار گذاشته شدند، تیم ملی ایران از لحاظ مدیریتی آسیب‌های زیادی دید و این باعث سقوط فوتبال ایران از رتبه پانزدهم جهان به رتبه‌های پایین‌تر شد. این اتفاقات و چالش‌ها به نوعی باید مورد بررسی قرار می‌گرفت و من به عنوان مستندساز احساس کردم که این بخش از تاریخ فوتبال ایران ارزش بازگو کردن دارد.

به عنوان یک مستندساز، آیا احساس می‌کنید که این مستند

به اهدافی که در ابتدا برای آن تعیین کرده بودید، رسیده است؟

من هیچ‌گاه برای ساخت فیلم اهداف مشخصی به صورت قطعی تعیین نمی‌کنم، چون هیچ‌ابزاری برای سنجش دقیق این اهداف وجود ندارد. هدف اصلی من از ساخت هر فیلم این است که آن را با بهترین کیفیت ممکن بسازم و واکنش مخاطب را ببینم. وقتی فیلم در جشنواره سینماحقیقت نمایش داده شد و استقبال خوبی از آن صورت گرفت، احساس کردم که توانسته‌ام به بخشی از اهدافم دست یابم. سال‌ها پر شدند و بازخوردهای مثبتی دریافت کردم که نشان‌دهنده موفقیت فیلم بود. اما این به معنای رضایت کامل من از کار نیست. من همیشه احساس می‌کنم که می‌توانستم بهتر عمل کنم. حتی در برنامه‌های موفق قبلی‌ام مثل «مردان آهنین»، که پربیننده‌ترین برنامه تلویزیونی بود، باز هم از خودم راضی نبودم. این فیلم هم از این قاعده مستثنی نیست. می‌توانست بهتر باشد و شاید پس از جشنواره فجر با برخی اصلاحات، حتی بهتر هم بشود.

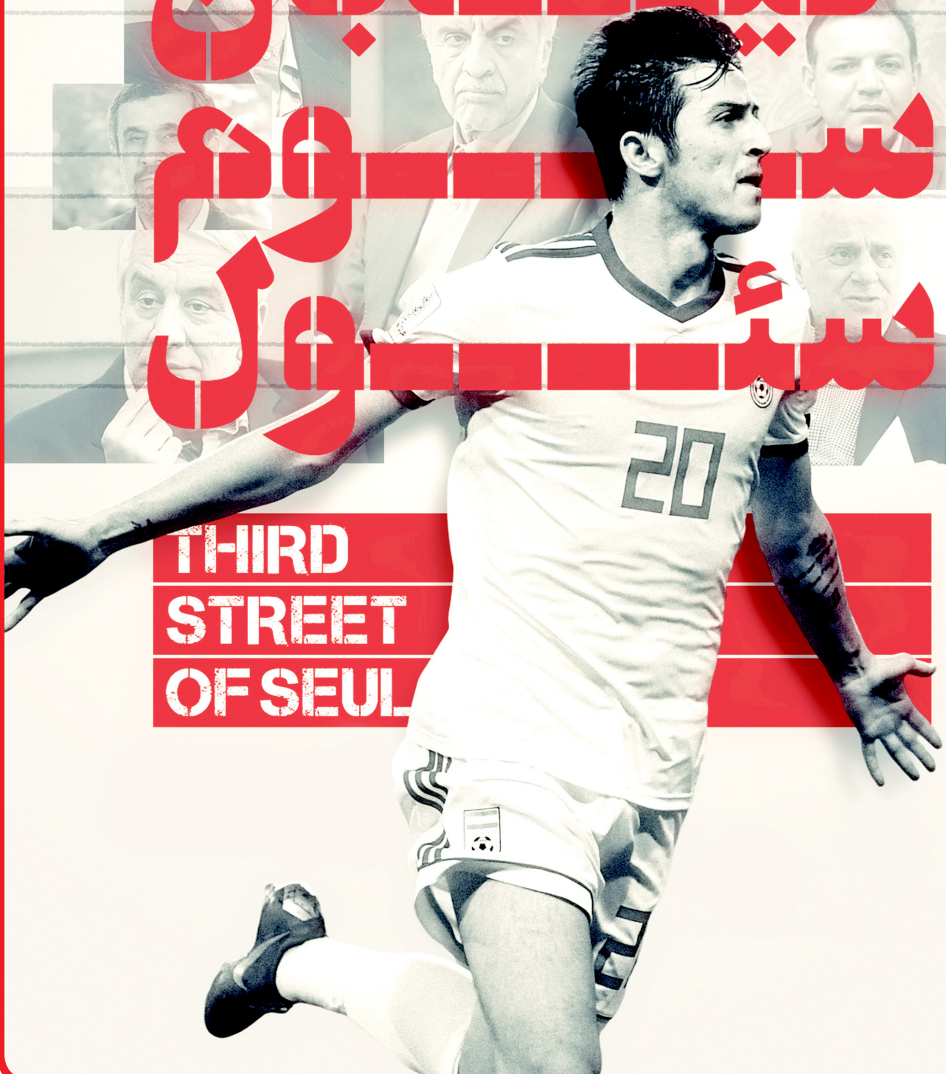
چرا این فیلم در جشنواره فیلم ورزشی شرکت نکرده است؟

هدف گذاری ما برای جشنواره‌های دیگر مانند جشنواره سینماحقیقت و جشنواره فجر بود. البته قطعاً این فیلم در سال‌های آینده در جشنواره‌های خارجی حضور خواهد داشت.

آیا برنامه‌ای برای ارائه این فیلم در جشنواره‌های خارجی دارید؟

به دلیل این که فیلم توسط مرکز گسترش ساخته شده و این مرکز معمولاً این‌گونه کارها را دنبال می‌کند، برنامه‌ریزی داریم که این مستند در جشنواره‌های خارجی به نمایش درآید. البته چون موضوع این فیلم بسیار ملی است شاید برای مخاطبان خارجی خیلی جالب نباشد.

خیابان سوم سئول

THIRD STREET OF SEUL